

Ålandsfrågan med finansiell twist

16.08.2019

Pappa Julle: Kom ihåg att iaktta lag och besinning!

1920

På sätt och vis kulminerar dramatiken kring den så kallade Ålandsfrågan på lördagseftermiddagen den 5 juni 1920. Det är då Julius "Ålandskungen" Sundblom häktas i sitt hem på Strandgatan i Mariehamn för fullbordat högförräderi. Två detektiver tar Sundblom till Kolbryggan, där tullångaren Suomi väntar. Tillsammans med juristen Carl Björkman transporteras Ålandskungen till länsfängelset i Åbo.

Men det är inte bara två politiska aktivister som strax efter klockan 7 blir nedfösta under däck av soldaterna ombord på Suomi. De två häktade är också ordförande och sekreterare i Ålands Aktiebanks förvaltningsråd. Och Julius Sundblom har kommit att symbolisera Ålandsrörelsen och Ålandsfrågan. Rörelsens mål var glasklart: man ville återförenas med Sverige och man krävde att en folkomröstning på Åland skulle avgöra frågan.

Fredagen den 4 juni 1920, dagen innan häktningen, hade Julius Sundblom och hans anhängare bokstavligen vänt ryggen åt Finlands statsminister Rafael Erich. Minister Erich med följe befann sig i Mariehamn för att i rådhuset behandla den självstyrelselag som regeringen tagit fram i all hast efter klartecken från fredskonferensen i Paris 1919. Julius Sundblom, som upprepade gånger hade bevisat sin vältalighet, steg upp under Erichs anförande och konstaterade att Åland inte tänker tillämpa självstyrelselagen:

Innan Finland blivit en självständig stat hade Ålands folk, liksom andra folkgrupper inom det ryska kejsardömet, krävt, att självt genom folkomröstning få bestämma sin statssamhörighet. Intet hot kan få oss ålänningar att vika från denna rättens och rättfärdighetens väg.

Sedan följde en allmän utmarsch. Vad minister Erich tänkte när han såg Sundbloms ryggtavla kan vi bara spekulera i, men något i stil med De där ålänningarna är verkligen ett knepigt gäng torde ligga nära sanningen. Kvar i rådhusalen stod besökarna från Helsingfors med några lokala tjänstemän och präster. Kanske insåg

Julius

Sundblom redan då att slaget var förlorat. Hoppets låga hade tänts ett antal gånger tidigare, men trots Ålandsrörelsens idoga arbete hade man aldrig fått någon större indikation på seger.

Man hade trots allt varit optimistiska och gjort förberedelser. Bland annat hade Ålands Aktiebank grundats. En återförening med Sverige skulle skapa ett gyllene tillfälle och ge den egna banken en flygande start: de finländska bankerna skulle tvingas lämna öriket och innan de svenska bankerna hunnit flytta in i Mariehamn skulle Ålands Aktiebank redan vara i gång. Eller som författaren Georg Kåhre skriver i den första historiken över banken:

Utan Ålandsfrågans lockande perspektiv är det sannolikt, att tanken på en egen åländsk affärsbank ännu en tid framåt - och vem vet hur länge - hade förblivit, vad den så länge hade varit: ett äventyrligt hugskott.

Låt oss sälla oss till skarorna av mariehamnare som den där lördagseftermiddagen 1920 har samlats på Kolbryggan för att vinka farväl åt Ålandskungen, eller "Pappa Julle" som han i familjekretsen kallades. Hans avskedshälsning kan ses som en slogan för hela det moderna Åland: Kom ihåg att under alla omständigheter iakttäta lag och besinning!

Folkbildaren, chefredaktören, politikern Julius Sundblom må vara en kontroversiell person. Men följande konstaterande är ett orubbligt faktum: Han visade inte bara vad en rejäl dos envishet och vältalighet kan åstadkomma, han visade också hela Åland och omvärlden vad det innebär att vara en stolt ålänning. Den stoltheten började i Julius Sundbloms kärlek till den egna familjen.

Dessvärre var det mycket nära att den kärleken slog omkull den unga Ålands Aktiebank.

Sanningen om Ålandsbanken

100 berättelser genom 100 år

Joakim Enegren

Med bidrag av Annika Lundqvist, Leo Löthman och Teo Tuominen.

Foto: Julius Sundblom med sin hustru Hilda, Julius Sundbloms minnesstiftelse.